

А.І. Бушина, м. Вінниця

здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

pakholchak.evgenia@vspu.edu.ua

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ХОРЕОГРАФІЧНИХ СТУДІЙ У КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ ВІННИЧЧИНИ

Анотація. Вінниччина – регіон із міцною танцювальною традицією, і хореографічні студії тут давно стали чимось більшим, ніж просто місцем для занять. Ця робота про те, як вони взагалі виникли і чому набули саме такого вигляду. Часові рамки – від початку ХХ століття до сьогодні; у фокусі – конкретні колективи: «Грація», «Радість», «Мавка», Sharm S та інші. Кожен із них пройшов власний шлях, і разом вони показують, як регіональна хореографія вчиться утримувати баланс між пам'яттю про традицію і бажанням рухатися далі.

Ключові слова: хореографічна студія, Вінниччина, культурний простір, народний танець, сучасна хореографія, мистецька освіта, Поділля, аматорське мистецтво.

Abstract. Vinnytsia region has a strong dance tradition, and its choreographic studios have long meant more than just a place to take classes. This paper is about how they came to exist and why they took the shape they did. The timeframe runs from the early 20th century to the present; the focus is on specific ensembles – "Hratsia", "Radist", "Mavka", Sharm S and others. Each followed its own trajectory, and together they illustrate how regional choreography has learned to balance the memory of tradition against the pull of moving forward.

Keywords: choreographic studio, Vinnytsia region, cultural space, folk dance, contemporary choreography, artistic education, Podillia, amateur art.

Постановка наукової проблеми. Хореографічна студія – це давно не просто «гурток танців». Принаймні на Вінниччині, де традиція подільського народного танцю укорінена досить глибоко, студія виконує куди ширшу функцію: вона є місцем, де спадщина не просто зберігається в архіві, а реально живе – у рухах, постановках, у тому, як педагог передає щось учневі. І от парадокс: попри очевидну роль цих студій у культурному житті регіону, їхня історія як окремої інституційної форми досі залишається мало дослідженою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями хореографічної освіти та студійного руху в Україні займалися Є. Філімонова-Златогурська, Є. Пахольчак, Л. Цветкова та інші. Зокрема, Філімонова-Златогурська детально простежила, як фольклорна спадщина продовжує жити в танцювальних традиціях Вінниччини – і це справді важливий контекст для розуміння того, що відбувалося на теренах Поділля. Але ось конкретний шлях: від перших гуртків у будинках культури до сучасних приватних студій із власними сайтами та соціальними мережами – цей шлях у наукових працях прописаний фрагментарно. Тут і є прогалина, яку варто заповнити.

Мета: Відстежити, як розвивалися хореографічні студії Вінниччини: виокремити етапи, зрозуміти, що змінювало їхні художні пріоритети й організаційні форми, і чому саме так, а не інакше.

Виклад основного матеріалу. Почнімо з очевидного: студійний рух на Вінниччині виріс із радянської самодіяльності. При будинках культури, школах, підприємствах діяли танцювальні гуртки – масово, повсюдно, часом з ентузіазмом, часом із примусу. Вони були першим і єдиним форматом. І хоч ідеологічний контроль суттєво обмежував, що і як можна танцювати, саме ці гуртки стали тим підґрунтям, без якого пізніший розвиток був би неможливий.

Після 1991 року все почало зміщуватися. Держава поступово відпускала культуру з рук – фінансування скорочувалося, зате з'являлася свобода. І люди нею скористалися. У Вінниці й інших містах регіону почали виникати студії в сучасному розумінні слова: зі своїми програмами, своєю методикою, своїм характером. Не просто «ми танцюємо», а «ми знаємо, як і навіщо».

Студія при філармонійному ансамблі «Поділля» відкрилася у 1996-му, але насправді її коріння глибше. Все почалося з «Веселки», яку Анатолій Кондюк зібрав ще у 1977 році як аматорський колектив. Між тими двома точками – майже двадцять років, розпад радянського союзу, зміна всього. Студія стала наступним кроком: не самодіяльність заради самодіяльності, а вже щось серйозніше. До 150–200 дітей навчалося тут у різні роки. Викладачами хореографічної студії протягом багатьох років віддано працювали найкращі артисти балетної групи ансамблю: Людмила Кондюк, Жанна Мартиненко, Олександр Веселовський, Оксана Гришина. Кожен із них продовжив свою педагогічну діяльність у різних хореографічних колективах і навчальних закладах Вінниці та Вінницької області» [2, с. 62].

У палаці дітей та юнацтва – два зовсім різні колективи під одним дахом. «Грація» – бальний танець. «Радість» – народна хореографія, і вже з 1988 року. Віктор Бойко будував цей колектив довго, і результат видно: понад сорок номерів у репертуарі, і не лише класичні, а й сюжетні постановки, є концертне життя. Коротко: це не гурток, де дітей «чимось зайняти». Це колектив із власною логікою існування.

«Грація» – окрема історія. Олександр Мацюк заснував її у 1995 році, і з часом студія стала, по суті, родинною справою: поруч працюють Аліна Мацюк, Павло Мацюк, Денис Гладкий. Комуś це може здатися старомодним, але насправді саме така наступність дає стабільність – художню і педагогічну. Студія десятиліттями тримає одну лінію, і це відчувається.

«Мавка» при університеті Коцюбинського – це трохи інша конструкція. Студія існує всередині вишу, і це накладає відбиток: тут навчання і творчість не розведені по різних кімнатах. Студенти не «проходять практику» в якомусь абстрактному сенсі – вони реально працюють у колективі, готують номери, виступають. Анастасія Мала вибудувала з цього не формальну структуру, а середовище. Різниця відчутна.

З двотисячних у Вінниці почало з'являтися щось нове – приватні студії, орієнтовані на сучасний танець. Сучасна хореографічна діяльність, ввібравши в себе все найкраще, завойовує ще більше уваги дітей та молоді. Вінничани

почали знайомитись з новими стилями такими як: Contemporary, Modern, Jazz Modern, Jazz Funk, Hip Hop, High Heels, Twerk, Stretching, Break Dance, Dancehall, Choreo. У зв'язку з розширенням танцювальних напрямків, почалась масова хвиля відкриттів приватних хореографічних студій як вузького так і широкого напрямання [1, с. 158]. Зараз їх близько двадцяти: Sharm S, Soul Dance Centre, Justine Dance Studio, Alpha Dance, Art Fusion, My Dance Club, Dance for Life – і це далеко не повний список. Логіка тут інша, ніж у державних колективах: гнучкі програми, стилів багато, вікові групи різні. І ще й постійний обмін із зовнішнім світом через майстер-класи й тренінги. Місцева традиція і глобальний контекст тут перемішані.

Сучасна культура Вінниччини багата на хореографічні таланти. Щороку відкриваються хореографічні студії, які навчають дітей захоплюючому мистецтву танцю [3, с. 59]. Якщо дивитися на весь цей шлях цілісно – від радянського гуртка до сучасної приватної студії з власним брендом, то видно не просто «розвиток», а справжню трансформацію. Змінився фінансовий принцип (з державного на приватний), змінився художній пріоритет (з майже виключно народного танцю до широкого стильового розмаїття), змінився сам статус студії в культурному просторі.

Висновки. Хореографічні студії Вінниччини пережили кілька зовсім різних епох і при цьому не розчинилися. Радянська самодіяльність, незалежність із усіма її наслідками, комерціалізація, прихід інтернету й міжнародних стилів – усе це проходило через них, і щоразу вони якимось адаптувалися. Народний танець і сучасні форми тут не ворогують: одне існує поруч з іншим, іноді перетинається, іноді йде паралельно. Цей досвід – не абстрактна «регіональна спадщина», а цілком конкретна модель, яку можна вивчати і на яку можна спиратися.

Список використаних джерел:

1. Пахольчак Є. С. Етапи розвитку хореографічної діяльності від аматорства до сучасних приватних танцювальних студій Вінниччини. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти*. 2024. Вип. 31. С. 154–160.
2. Філімонова-Златогурська Є. Творець народного хореографічного мистецтва Вінниччини Анатолій Кондюк. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2021 № 3 (39). vol. 2. С. 61– 66.
3. Філімонова-Златогурська Є. Хореографічні колективи Вінницької області – скарбниця народно-сценічного хореографічного мистецтва. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич, 2022. Вип. 56. Том. 3. С. 58–62.